

Regeling van het door verwerking tot nuttige producten
onschadelijk maken van ondeugdelijk materiaal van
dierlijke herkomst

(Destructiewet)

MEMORIE VAN ANTWOORD

(Ingezonden 18 oktober 1956)

No. 5

(De vroegere stukken zijn gedrukt in de
zitting 1955—1956)

Algemeen

De ondergetekenden vernamen met voldoening, dat het ontwerp in grote trekken aanvaardbaar werd geacht.

De gerezen vragen en wensen mogen in hetgeen volgt onder „*Artikelen*” worden behandeld.

Artikelen

Artikel 2, derde lid. Het voorstel, vervat in dit lid, voor zover het betrekking heeft op „vis, delen daarvan en visafvallen” en dat deze zelfstandigheden tot destructiemateriaal verklaart, indien zij door het bevoegd verklaarde gemeentelijke gezag zijn aangewezen als materiaal, dat uit een oogpunt van openbare gezondheid gevaar, schade of hinder oplevert, beoogt geenszins de bestaande, met medewerking van het Bedrijfschap voor Visserijprodukten ingestelde minimumprijs- en opvangregelingen en de daarbij aansluitende praktijk te doorkruisen. Ook naar het oordeel van de ondergetekenden worden het visserijbedrijf, de vishandel, de visverwerkende en de vismeelindustrie door deze regelingen gebaat. Er bestaat geen enkel bezwaar tegen, dat vis, delen van vis en visafvallen, zolang zij geen gevaar, schade of hinder voor de openbare gezondheid opleveren, in overeenstemming met die regelingen worden behandeld.

Het is echter ten zeerste gewenst, dat zal kunnen worden opgetreden, wanneer partijen ondeugdelijke vis of visafvallen, welke niet zijn bestemd voor spoedige afvoer naar een verwerkingsinrichting, op vismarkten, tijdelijke visopslagplaatsen in de open lucht en dergelijke plaatsen worden aangetroffen. Daarmede dient niet op onhygiënische wijze te worden omgesprongen, zoals in de praktijk wel voorkomt. Door zodanig optreden zullen de bedoelde, in de meeste gevallen kleine, partijen niet verloren gaan, doch worden gedestruëerd, waardoor het economische belang enigermate zal worden gediend. Hierop heeft de desbetreffende zinsnede van de Memorie van Toelichting betrekking. In de tweede plaats moet kunnen worden opgetreden, wanneer het materiaal niet op de thans ter plaatse gebruikelijke wijze tijdig wordt afgevoerd naar vismeelfabrieken, eendenhouders of anderszins en gevaar, schade of hinder voor de openbare gezondheid gaat opleveren. Ingrijpen wordt voorkomen door tijdige afvoer.

Een regeling ten aanzien van vis en visafvallen, anders dan in de werkingssfeer van de Destructiewet, is niet onder ogen gezien. Hierop zal, in hetgeen volgt, worden teruggekomen.

Het is juist, dat, wanneer krachtens de onderwerpelijke bepaling visserijprodukten worden aangewezen als destructiemateriaal, dit materiaal naar de destructor zal worden verwezen met de daaraan verbonden consequenties.

De ondergetekenden zijn van mening, dat het in artikel 2, derde lid, laatste alinea, bedoelde gezag, c.q. de gemeenteraad, niet bij voorbaat zal kunnen bepalen, dat alle vis, delen daarvan en visafvallen, welke in zijn gebied of in een deel daarvan ter beschikking komen, automatisch tot destructiemateriaal worden verklaard. Het is immers niet zo, dat dit materiaal a priori gevaar, schade of hinder voor de openbare gezondheid oplevert. Het bevoegde gezag zal dit van geval tot geval moeten beoordelen.

Intussen erkennen de ondergetekenden, dat verschil van mening denkbaar is omtrent het antwoord op de vraag, op welk ogenblik een partij vis, welke reeds van nature een minder aangename geur kan verspreiden, gevaar, schade of hinder voor de openbare gezondheid gaat opleveren en in aanmerking komt om te worden aangewezen als destructiemateriaal. Hoewel de ondergetekenden, ook indien het ontwerp in zijn oorspronkelijke vorm zou worden aanvaard, onnodige krenking van de belangen der bovengenoemde belanghebbenden niet verwachten, gaat daarom toch — om elke twijfel dienaangaande uit te sluiten — deze memorie vergezeld van een Nota van Wijzigingen, waarin wordt voorgesteld met betrekking tot het onderwerpelijke destructiemateriaal ontheffing te verlenen van destructie, mits het materiaal op de eerste werkdag na zijn aanwijzing is afgevoerd naar een inrichting om te worden verwerkt tot nuttige produkten of om te worden gebezigd voor voeding van dieren. De wijziging is zo gesteld, dat zij geldt voor alle destructiemateriaal, genoemd in artikel 2, derde lid, dus o.a. ook voor beenderen.

Hierdoor komt vast te staan, dat het materiaal slechts zal worden gedestruëerd, indien het niet binnen redelijke termijn een doelmatige bestemming heeft gevonden. De ondergetekenden geven aan de voorgestelde wijziging voorkeur boven het verplicht stellen van openbare kennisgeving van de voorgenomen aanwijzing. Enerzijds wordt de duur van de termijn vastgelegd, en wel zo, dat belanghebbenden gelegenheid hebben de nodige maatregelen te nemen, anderzijds wordt — in het hygiënische belang — tijdverlies, waarmede openbare kennisgeving onvermijdelijk gepaard moet gaan, voorkomen. De ondergetekenden menen, dat op deze wijze een voor alle belanghebbenden bevredigende oplossing wordt bereikt, welke meer aanbeveling verdient dan een regeling buiten de werkingsfeer van de Destructiewet als waarvan in het voorgaande sprake was.

In dit verband worde nog opgemerkt, dat, zo het gewijzigde ontwerp wordt aanvaard, de Destructiewet geen bepalingen zal inhouden met betrekking tot vis, delen van vis, visafvallen, enz., welke zijn aangekomen bij een inrichting, als bedoeld in artikel 13, zesde lid. De ondergetekenden zien hierin geen overwegend bezwaar, omdat te dien aanzien zo nodig kan worden opgetreden op grond van de Hinderwet.

Het is de ondergetekenden niet gebleken, dat op het ogenblik met betrekking tot schelp- en weekdieren aan dezelfde voorschriften behoefte bestaat als in het ontwerp met betrekking tot vis zijn opgenomen. Mocht deze behoefte nader komen te blijken, dan zal hieraan door toepassing van artikel 2, derde lid, c, kunnen worden voldaan, voor zover deze diersoorten geschikt zijn voor verwerking in een destructor (aanwijzing bij algemene maatregel van bestuur).

Artikel 6. Meestal zal „Onze Minister, wie het mede aangaat” zijn de Minister van Economische Zaken. Wellicht kan zich ook een geval voordoen, waarin de Minister van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening de betrokken bewindsman is.

Reeds verleende vergunningen tot het verwerken van beenderen, welke bij het in werking treden van de wet van kracht zijn, zullen krachtens artikel 25, derde lid, van het ontwerp blijven gelden.

Artikel 13, vijfde lid. Met betrekking tot de door verscheidene leden bepleitte verruiming van de in het ontwerp uitsluitend aan de eigenaars van dode honden en katten geboden mogelijkheid, zelf te begraven, worde medegedeeld, dat dode kippen, eenden en ander gevogelte geen destructiemateriaal zullen zijn, met uitzondering van pluimvee, gedood op grond van artikel 3 der Vogelziektenwet (artikel 2, eerste lid, f). Nageboorten zijn slechts bij uitzondering destructiemateriaal. Ingevolge het ontwerp zullen van de opgesomde diersoorten dus slechts doodgeborenen of gestorven biggen, schapen en lammeren moeten worden gedestruëerd. Dit is ook onder de huidige wetgeving het geval, zodat hier van een nieuwe verplichting van de boer geen sprake is. De ondergetekenden hebben niet de

indruk, dat de bestaande bepaling op grote schaal wordt ontrokken, al zal zij wellicht niet steeds worden nageleefd. Zo het ontwerp tot wet wordt verheven, mag nog verbetering in dit laatste worden verwacht door het toezicht van gemeentewege, dat voortvloeit uit de in het ontwerp aan de gemeenten opgedragen taak. Zou van de hierbedoelde verplichting ontheffing worden verleend, dan werd de overige controle veel moeilijker, met alle bezwaren, daaraan uit hygiënisch oogpunt verbonden. De ondergetekenden zijn daarom van oordeel, dat de volksgezondheid, zonder dat hier van perfectionisme sprake is, beter wordt gediend door handhaven van de bepaling. Op het enige dagen blijven liggen van kadavers wordt bij artikel 17 ingegaan.

Artikel 14. Het verschil tussen de woorden „te stellen” in het eerste en „gestelde” in het tweede lid heeft geen betekenis. Daar gelijke terminologie uit redactioneel oogpunt fraaier is, wordt in de Nota van Wijzigingen voorgesteld „gestelde” (tweede lid) te vervangen door: te stellen.

De bepaling, vervat in het tweede lid, is opgenomen om te voorkomen, dat een al te ruim gebruik zal worden gemaakt van vergunningen, verleend krachtens artikel 13, derde lid, a. Aanzienlijke hoeveelheden destructiemateriaal zullen aan destructie worden onttrokken voor voeding van dieren, evenals thans het geval is. In het belang van het destructiewezen behoren deze hoeveelheden niet groter te zijn dan strikt noodzakelijk.

Mede in verband met het in de Nota van Wijzigingen voorgestelde nieuwe artikel 13, zesde lid, beantwoorden de ondergetekenden de vraag, of het niet billijk ware in het derde lid de woorden „en derde lid, sub a” in te voegen, ontkennend.

Artikel 17. Veelvuldige klachten over een te geringe frequentie van ophaaldienst voor kadavers, vooral des zomers, hebben de ondergetekenden niet bereikt, waarmede niet gezegd wil zijn, dat de toestand volmaakt is. Het is hun bekend, dat er van de zijde der ondernemers naar wordt gestreefd de tijd, welke verloopt tussen het ontvangen van het bericht, dat zich ergens een kadaver bevindt, en het ter plaatse zijn van de ophaaldienst, zo kort mogelijk te doen zijn. Veel hangt in dit opzicht ook af van de eigenaren van kadavers, die het spoedige ophalen daarvan kunnen bevorderen door vlugge melding. Ook op dit punt zal gunstige invloed van de gemeentebesturen kunnen uitgaan. Het ophalen van destructiemateriaal zal worden geregeld in de algemene maatregel van bestuur, bedoeld in artikel 9 van het ontwerp. Uiteraard zal op het uitvoeren van die regeling controle worden uitgeoefend.

Artikel 22. De ondergetekenden kunnen zich, ook met het oog op het politierechtelijke karakter van de aanwijzingsbevoegdheid, een bevredigende beroepsprocedure, waarmede in elk geval aanzienlijke tijd zou zijn gemoeid, met betrekking tot de aanwijzing van vis, enz. tot destructiemateriaal niet voorstellen. Indien het bij Nota van Wijzigingen voorgestelde artikel 13, zesde lid, wordt aanvaard, bestaat voorts naar hun oordeel voor de mogelijkheid van beroep materieel geen aanleiding.

Artikel 24. Het toezicht op de naleving van de Destructiewet zal volgens het ontwerp worden opgedragen aan de veterinaire hoofdinspecteur en inspecteur(s) van de Volksgezondheid. Dit houdt verband met het feit, dat verreweg het meeste destructiemateriaal ontstaat door de toepassing van de Vleeskeuringswet (Sib. 1919, 524). Genoemde ambtenaren zijn dierenarts en zonder twijfel deskundig op het gehele, door het ontwerp bestreken terrein.

Van het toezicht op de naleving van de Destructiewet moet wél worden onderscheiden het doen van aanwijzingen, als bedoeld in artikel 2, derde lid, laatste alinea. Het gemeentebestuur zal het gezag aanwijzen, bevoegd tot het doen van deze aanwijzingen. Zou een gemeentebestuur de directeur van de Keuringsdienst van Waren bevoegd verklaren met betrekking tot vis, delen van vis en visafvallen, dan zou daar naar de mening van de ondergetekenden geen bezwaar tegen zijn, doch een zodanige aanwijzing zal in vele gevallen op praktische moeilijkheden stuiten. De ondergetekenden zijn overigens van

oordeel, dat het doen van de aanwijzing met gerustheid door de gemeentebesturen kan worden opgedragen aan de directeurs van de Keuringsdiensten van Vee en Vlees, die niet zullen overgaan tot het doen van aanwijzingen, welke deskundig niet verantwoord zouden zijn.

De ondergetekenden zijn voorts van mening, dat het geen aanbeveling verdient het toezicht op de naleving van de wet of van een gedeelte daarvan op te dragen aan de Algemene Inspectiedienst. Met alle waardering voor de wijze, waarop deze dienst zijn *opsporingsbevoegdheid* uitoefent, is hij toch voor het *toezicht* op de naleving der wet niet het geëigende apparaat.

Artikel 26. Naar aanleiding van hetgeen verscheidene leden opmerkten met betrekking tot de bestrijding van abortus Bang worde het volgende medegedeeld.

Abortus Bang is inderdaad een zeer besmettelijke ziekte, welke krachtige bestrijding een zaak van groot belang is. Bij een zodanige bestrijding zal in de eerste plaats dienen te worden gezorgd, dat de ten gevolge van de ziekte verworpen vruchten, welke zeer gevaarlijk zijn voor smetstofverspreiding, door volkomen vernietiging volstrekt onschadelijk worden gemaakt.

Bij het begraven van zodanige vruchten zal nog geruime tijd nadien, ook al is het kadaver met een ontsmettingsmiddel overgoten, de mogelijkheid van smetstofverspreiding blijven bestaan en dit te meer, omdat het begraven in de praktijk dikwijls slordig en oppervlakkig geschiedt. Weinig heil is te verwachten van begraven in weidegebied, waar de grondwaterstand hoog is. Van diep begraven komt dan niets terecht en de kans bestaat, dat men het kadaver gemakshalve in sloot of vaart laat verdwijnen. Bovendien zal begraven onder verschillende andere omstandigheden op moeilijkheden stuiten. Zo zullen, wanneer de bodem hard bevroren is, kadavers dagenlang onbegraven kunnen blijven liggen en een besmettingsbron opleveren.

Dat de verworpen vrucht een lange weg moet afleggen voordat de destructor is bereikt, behoeft geen bezwaar op te leveren. Wanneer een rund verwerpt, zal het nog enige weken daarna smetstof blijven uitscheiden. Het zal daarom zo spoedig mogelijk van de overige runderen moeten worden verwijderd en gebracht naar een afgezonderde plaats. Bij dit vervoer zal, zo het verwerpen in de weide is geschied, gebruik moeten worden gemaakt van een gesloten veewagen, opdat smetstofverspreiding langs de af te leggen weg worde voorkomen. Daarin kan tegelijkertijd het kalf, nadat het is gepakt in een zak van plastic of desnoods in een gebruikte papieren kunstmestzak, worden geladen, zodat de gehele besmettingsbron wordt verwijderd.

De opvatting, dat het risico van besmetting het kleinst is, als zou worden toegestaan de verworpen vrucht dadelijk na de abortus ter plaatse te begraven, wordt dan ook niet door de ondergetekenden gedeeld. Zij refereren zich aan het oordeel van de directeur van de Veeartsenijkundige Dienst en van de Veeartsenijkundige Faculteit van de Rijksuniversiteit te Utrecht,

welke laatste, door de tweede ondergetekende naar haar oordeel gevraagd, als haar mening te kennen gaf, dat het onderwerpelijke materiaal slechts dan van destructie behoort te worden uitgezonderd, wanneer deze op onoverkomelijke bezwaren stuit. Dit is alleen het geval in de enkele gebieden, voor welke ontheffing van destructie moet worden verleend in verband met hun ligging.

Dat destructie een belangrijke rol kan spelen in de bestrijding van besmettelijke veeziekten, bewijst de geschiedenis van het boutvuur in Nederland. Twintig jaren geleden kwam deze besmettelijke veeziekte hier te lande veelvuldig, thans, nadat de destructieplicht algemeen was geworden, komt zij uiterst sporadisch voor.

Al kan worden toegegeven, dat het onmiddellijke begraven van verworpen vruchten heeft bijgedragen tot het succes met de bestrijding van abortus Bang in de Scandinavische landen, toch mag het gunstige resultaat niet alleen daaraan worden toegeschreven. Primair hebben andere factoren bij het daar gevolgde systeem van bestrijding tot het behaalde gunstige resultaat bijgedragen. Bovendien is het gevaarlijk een vergelijking te maken tussen de genoemde landen en een dichtbevolkt en veerijk land als Nederland met zijn intense verkeer, vervoer en geheel andere bodemgesteldheid. Het is dan ook zeer de vraag, of deze vergelijking wel een argument vóór begraven en tegen destructie kan opleveren.

Gelet op de in het vorenstaande ontwikkelde bezwaren tegen begraven, menen de ondergetekenden zich te mogen onthouden van nadere beschouwingen omtrent het voorstel der hier aan het woord zijnde leden met betrekking tot het begraven van onvolledig behaarde vruchten.

Artikel 28. De ondergetekenden hebben bij het samenstellen van het ontwerp overwogen, of de sancties op overtredingen in de Destructiewet, dan wel in de Wet op de economische delicten, behoorden te worden opgenomen. Hoewel het zonder twijfel juist is, dat het ontwerp een sociaal-hygiënische strekking heeft, hebben zij tot het laatste besloten, daarbij aansluitende op het systeem van de Vleeskeuringswet (*Stb.* 1919, 524), welke dezelfde strekking heeft. Laatstebedoeld systeem heeft praktisch goed gewerkt, zodat het aanbeveling verdient, mede gelet op het nauwe verband tussen vleeskeuring en destructie, dit systeem in het ontwerp te handhaven.

*De Minister van Sociale Zaken
en Volksgezondheid,*

J. G. SUURHOFF.

*De Minister van Landbouw, Visserij
en Voedselvoorziening,*

MANSHOLT.